

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sermones uenerabilis magistri Nicolai de blony
decretoru[m] doctoris. capellani episcopi Bosnomensis.
ualde deseruientes populo. sed et clero utcu[m]q[ue]
docto eos digne legenti. predicanti. aut ...**

Nicolaus <de Plove>

Argentine, 22. XI. 1494 - 1495

I Sermo. CXVII

urn:nbn:de:hbz:466:1-31214

et arefcit ficut flos vernalis. Unde **D**uidius libro secundo de arte amandi. **F**orma boni fragile est q̄ntūq; accedit ad annos. **F**it minor et spacio carpitur ip̄a suo. **R**ec viole semper nec florent lilia semper. **E**t riget annula spina relicta rosa. **E**t tibi iam venient ruge formosi capilli. **I**am venient ruge que tibi corpus arent. **S**ecundo predicenda est inuenibus deformitas hyemalis senectutis. de qua idem **D**uidius libro tertio de arte amandi scribit dicens. **V**enture memores iam nunc estote senectute. **S**ic nullum tempus vobis abibit iners. **U**tendum est etate. cito pede labitur etas. **N**ec bona tam sequitur q̄m bona prima fuit. **Q**uo nam cito me miserū laxantur corpora rugis. **E**t perit in medio qui fuit ore color. **E**t ideo signanter dicit **E**ccl̄iastes duodecimo. **N**emento creatoris tui in diebus iuuentutis tue antequāq; veniat tempus afflictionis tue. et appropinquent anni de quibus dices. non michi placent. **E**t **V**irgilius in **B**ucolicis. **E**gloga secunda. **O** formose puer nimis nō crede colori. **A**lba ligustra cadit vaccinia nigra leguntur. **V**accinia apud **V**irgilium sunt aliquando parui fructus nigri. **E**t sic loquitur hic. **A**liquando vocantur flores qui dicuntur primule veris. **E**t sic loquitur in eadem **E**gloga dicens. **P**ollia luteola pingit vaccinia campos. **T**ertio predicenda est debilitas corporalis virtutis. **H**am iuxta poetam. **P**ultra circumueniunt incomoda senem. **U**nde **I**nnocentius libro primo de vilitate humane conditionis capitulo nono dicit. describens incommoda huiusmodi. **S**i quis inquit ad senectutē processerit. cor eius affligitur. et caput cōcutitur. languet spiritus. et fetet anhelitus. facies rugatur. et statura curuat. caligant oculi. et vacillant articuli. **N**ares effluunt et capilli defluunt. tremit tactus. deperit actus. dentes putrescunt. et aures fordescunt. **V**enex facile prouocatur et difficile reuocatur. et cito credit et difficile discredidit. tenax et cupidus. tristis et querulus. velox ad loquendū. tardus ad audiendū. **L**audat antiquos. et spernit modernos. vituperat presentia. et cōmendat preterita. suspirat et anxiatur. torpet et infirmatur. **H**ec ille. **E**cce quanta miseria quam deberent bene aduertere adolescen-

tes. vt eā non exoptent nec expectent. que cū venerit omnia mala secū adducit. ita vt nemo sit qui eam non accuset. vt dicit **T**ullius in libro suo de senectute. **T**anta omnibus stulticia incōstantia ac peruersitas est q̄ omnes eam vt adipiscantur exoptant sed tamen eandē adepti accusant. **E**t quo concludit finaliter q̄ licet omnes sumus vt esse intendimus senes si deus voluerit. tamen hoc non est perfectiorū appetere absolute. **S**icut **R**obertū holgoth super librum **S**apientie capitulo quarto. **E**t ratio est. quia talis appetit scōm ip̄m magis mouetur et instinctu nature q̄z fidei. **Q**uapropter nullus adolescens se remittat ad huiusmodi etatem. que plena est incōmodis et miseris. et interdum deprauatione uoluntatis. **S**icut illi senes fuerunt de quibus dicitur **D**anielis. xiiij. **Q**ui **Z**uzānam de turpitudine sollicitabant. **D**e **S**alomonē quoq; legitur. iij. **R**egum vndecimo. **Q**cū esset senex deprauatum est cor eius per mulieres. **I**deo **P**salmista perit dicens. **N**e proiciās me in tēpore senectutis. **E**t autem de omnibus premisis adolescens instruat necesse est eum adherere sententi alicui. qui cum in morib; bonis instruat et a casu custodiat. cadentemq; amoneat vt resurgat. **P**inc dicit **T**ullius q̄ adolēscētes debent adiūgi bonis et probatis simis quozum consilio innituntur et vitan tur. **E**t **A**mbrosius libro primo de interpellatione **J**ob dicit. causam huius reddēs. q̄ quia adolescentia magis ad viciū labrca esse consuevit et est et se infirma in consilijs. ideo maturis prepositis adiūgi debet. vt eozum exemplo tucatur et ducatur ad bonū. **E**t de hoc idem lanus profectur libro secūdo de officijs. caplo. xvij. **Q**cū fuerint adolēscētes. facile casum poterint evitare et tandem consequi vitam eternam. **A**d quā nos perducatur dominus noster ihesus christus qui est benedictus in secula seculorū. Amen.

Dñica decima septima post trinitatis. I
Sermo. CXVII

Anauit eū ac dicit
miser. Lu. xiiij. Sic dicit Aug. ill.
de ope mōachoz. Quiverā ondit

Quinta decima septima post trinitatis

corpore infirmitate humane tractatus est seu curatus? Nec immerito. Nam patientibus et passione ostendit copacientiam iudicari etiam ipsa nostra natura. Tunc dicit Dugo de tribus voluntatibus in christo. Humane nature insitum est pietatis affectu animus suos etiam alienis condoleat. Hinc est quod Innocentius quartus de utilitate humane conditionis vocat tale pectus ferreum et cor lapideum. quod super aliena miseria aut dolore lacrimas non effundit. cum proximi morbum vel interitum intueretur. Et quia videtur Gregorius. xii. libro Moralium. Tanto quisque perfectior est quanto perfectius sentit dolores alienos. Cum igitur christus dominus minus fuerit perfectissimus omnium non potuit a compassione abstinere miserorum. sed eos quos vidit variis languoribus oppressos statim ut vidit misericordia motus est et compassionis interno amore concitatus omnes perfecte sanavit. Iuxta illud. Luz autem sero esset omnes qui habebant infirmos variis languoribus oppressos. ponebant illos ante eum et curabant. Hinc dicit de eo Petrus Actuum decimo. Quod pertransiit bene faciendo et curando omnes oppressos a languoribus eorum. Nec solum curavit misericorditer. sed etiam liberaliter. Non enim precium ab his quos curavit recepit. sed gratis sanavit. Sanatusque liberum a bire dimisit ut predicant verba nostri thematis. Cum intraret hierusalem in domum cuiusdam principis phariseorum. et cetera que sequuntur.

Cum intraret hierusalem in domum cuiusdam principis phariseorum sabbato manducare panem. In quibus verbis tria tanguntur. Primo enim describitur magna christi benignitas in eo quod dicitur. Sanavit. Secundo ostenditur infirmitatis curate anxietas. cum dicitur. cum. scilicet ydropicum. Tertio subiungitur divine pietatis liberalitas. cum dicitur. Et dimisit eum.

Dixi primo quod in verbis premissis describitur magna christi benignitas. Cum dicitur. Sanavit. Sicut autem dicit Augustinus? Christus neminem sanavit imperfecte. sed quemcumque sanavit in corpore illum etiam sanavit in anima mundando eam a peccatis. Et ideo hic de sanitate videndum est. que est utilior. Est igitur sciendum quod

christus fuit perfectissimus medicus ex duobus. scilicet ex eius magna benignitate pietate et compassione. quas habuit ad peccatores. et ex eius perfecta arte. qua curavit eorum languores. Ita ut de eo possit dici veraciter quod sanavit illum. quod de nullo medicorum dici potest. De primo patet. quomodo christus fuit maxime benignitatis erga nostras infirmitates. visitando nos corporali presentia. Multi namque medicorum dedignantur ad infirmos pauperes vel leprosos visitare. abominantes eorum fetores. aut timentes infectionem. Sed christus videns dolorem humani generis intolerabilem. qui etiam fetore suo celos penetrabat. Iuxta illud prophete. De cadaveribus eorum ascendit fetor. misericordia motus descendit. non de domo. sed de altissimo celo. Iuxta illud. Per viscera misericordie dei nostri in quibus visitavit nos oriens ex alto. Nec victus est pretio divitum. non auro nec argento regum. sed humili prece pauperum. Omnium enim peccatorum erat illa vox conformis et unanimis clamantium et dicentium ad deum. Sana me domine et sanabor. Et habetur Hieremie decimo septimo. Sic est ergo pius medicus. quem non traxit ad nos auri copia. sed tantum nostra miseria. Magna ergo datur peccatoribus confidentia de venia. cum tanta sit in christo eorum medico miserationis et benignitatis copia. qui quasi pro nichilo saluat et sanat. Iuxta illud psalmiste. Pro nichilo salvos facies eos. Unde apostolus. Non ex operibus iusticie que fecimus nos. sed secundum misericordiam suam salvos nos fecit. Dicunt naturales quod confidentia patientis de medico gratioso et affabili multo citius curatur quam de medico serio et crudeli. Unde dicit Petrus Ravanensis in quadam epistola quod frequenter ex apertitudine medici gratiosa. et ex quadam confidentia quam egrotus inde concipit. natura iam deficiens convalescit. Unde dicit Robertus holgoth de quodam medico quod de quadam gravi infirmitate curaverat patrem. Et cum iterum recidivasset. iterum eum curavit. Contigit autem quod noverca dicti medici eadem infirmitatem inciderat peribat pater ut filius curaret novercam. allegans quod sciret et posset eam curare. ex quo eam

bis curauerat in ipso patre. Respondit se si
lius hoc non posse facere. quia si sciret cu
rare illam infirmitate in patre. non tamen
in nouerca. eo quod certus esset de dilectione
patris erga se. quod dilectio et affectio multum
operata est ad curam eius. non autem certus erat de di
lectioe nouerce erga se. Et ideo non erat certus se
posse illam curare propter diffidentiam quam
nouerca habuit erga ipsum. Ecce quomodo confi
dentia de medico cito sanat egrotum. Et
quia ut dicit apostolus. ii. Corinthiorum ter
tio. Tota fiducia nostra et deo est. Ideo a deo
consequamur.

**De secundo quomodo christus fuit per
fectissimus medicus animarum nostrarum ex
eius perfecta arte. Est autem perfectus medi
cus et subtilis ex quatuor conditionibus
Primo si curat totaliter. Secundo si cele
riter. Tertio si faciliter. Quarto si multi
pliciter. Ita quatuor fuerunt in christo pro
pter quod ipse perfecte sanabat. De primo quod
sanat totaliter dicitur Iohannis septimo.
Totum hominem sanum feci in sabbato. Tota
litas ista attenditur in septenario. quod signifi
ficatur per sabbatum. quod est septima dies.
Tunc ergo perfecte et totaliter quis sana
tur a christo quando ei dimittuntur omnia
septem peccata. In cuius figura dicitur est
Naaman leproso. Uade lauare septies in
iordane. et recipiet sanitatem caro tua. Sep
ties lauamur cum a peccatis que septem
diebus committimus mundamur. Iordane
autem interpretatur iudicium. pro quod
significatur confessio in qua homo se iudi
cat ne a domino iudicetur. i. **Loz. undecimo**
**Si nosmetipsos iudicemus non utique iu
dicemur. In quo iordane peccator munda
datur septies. quia recipit septem dona spi
ritus sancti. Et bene dicitur est quod christus sa
nat totaliter. Nescit enim sanare partiali
ter ut imperitus medicus. quia non dimi
dit peccatorum veniam. sed aut totum aut ni
hil condonat. Iuxta illud. Larga dei pie
tas veniam non dimidiabit. Aut totum
aut nihil propiciando dabit. Nec enim perfe
cte quis sanatus est in mente. si adhuc ha
bet oculos leproso. per concupiscentiam
vel linguam per mendacium. vel manum aridam
per tenacitatem. Simul enim dominus sanat
omnes infirmitates omnium membrorum. Iux
ta illud psalmi. Qui sanat omnes infirmi****

tates tuas. **Sed diceret. tamen videremus
quod magni peccatores liberantur de aliis
quibus peccatis. qui tamen perdurant in
aliis. Sicut videmus quod aliquis sit parcus
et luxuriosus et postea incipit esse largus
per elemosinarum largitionem. sed tamen a luxu
ria non cessat. Ad quod respondeo secundum
Augustinum de pe. dist. iij. Sunt plures qui
hoc verum est quantum ad peccati definitionem. vel
defectionem. non tamen ad criminis veniam.
Sicut enim ut dicit Gregorius cessare aliquem
ab inuidia quam tamen aliis vicijis perdurat.
put ipse tangit latius. tractans illud Amos
quarto. Plus dominus super unam civitatem
et super aliam non pluit. Propter quod dicit
Augustinus quod non patitur remanere esse
omni criminoso. quomodo ergo peccatori
dabit de uno peccato veniam et de alio non.
Quasi di. Nullo modo. Et ideo ipse est per
fectus medicus quod non patitur remanere ali
quam maculam in peccatore. De secundo
quomodo sanat cito et celeriter dicitur Ista. Ipsi
Frangite esurienti panem vestrum. Et sequitur. Sa
nitas tua cito orientur. Ecce quomodo pro
piter misericordiam cito quod per alia consequimur
remissionem peccatorum et sanitatem anime. Et
quod mirum quod christus sanat ita celeriter. qui
paratior est veniam dare quam peccator accipere.
ut ait Augustinus. Quod ex eo patet. quod ipse
met hortatur nos ad petendum dicens.
Petite et accipietis. Propter quod dicit Au
gustinus quod christus sic festinat reum absoluere
a tormento conscientie quasi plus cruciat
eum compassio miseri quam ipsum miserum
passio sui. De tertio quomodo sanat faciliter pa
tet Matthei. xij. ybi Centurio petens pro
seruo suo dicit. Domine dic tui verbo et sa
nabitur puer meus. Vere mirabilis medi
cus. quia uno verbo sanat. Sap. xvj. Ne
quod herba neque malagma sanant eos. sed tu
us domine sermo quod sanat omnia. Malagma
ma idem est secundum Robertum bolgorb. quod em
plastrum. Et dicitur a malato malatas. quod
est manu laxare et comprimere herbas co
ctas cum oleo vel butiro. vel aliquo gummi. et
nihil taliter sanat peccatores sicut sermo dei
Et quia sermo per linguam formatur. patet
quod deus homo sermone lingue predicato
rum suorum sanat animas nostras. Unde psal
mista appellatur lingua predicatorum lingua
canum sine qua sanari non possumus. Pro
verbiorum. xij. Cuius qui corripientes dura**

no 4/100 de malagma

¶ **D**ñica decimasextima post trinitatis

teruice ostendit. repetit. ei supueniet interi-
tus. **C**ontra hanc linguam medicinale. dyabo-
lus hyrenofa. p. qua mordet sic serpens p.
detractores iuxta illud ps. **A**cuert linguas
suas sic serpentes. **I**erem. **S**agitta vulne-
ras lingua eorum. **S** in ista lingua serpentina
non potest nocere illis qui medentur lingua canum
scilicet predicatores. iuxta illud **S**ap. xvi. **F**ilios
aut tuos nec draconum nec venenatorum vicefer
dentes. misericordia enim tua adueniens sanabat
illos. **D**e quarto quo christus sanatur multipl. p. 3.
Dulcis enim et diuersis medicinis vti dicitur
ad salutandum. **N**am interdum sanat per puritatem
iuxta illud ps. **Q**ui sanat peritos corde. **I**te
per confessionem ps. **S**ana amentes mea. quia pecca-
ui tibi. **I**tem per orationem. **D**ñe clamavi ad te et
sanasti me. **E**cce profecerunt medicus qui non vno re-
medio sanat omnes infirmitates. sic enim imperi-
tri medici faciunt. qui quod debet adhibere
calcaneo. adhibent oculo. cum tamen non sanat
oculum quod sanat calcaneum.

Pri secundo **Q** in verbis
dicit infirmitatis per christum curate antieras. cum
dicit illi scilicet ydropicium. dicit quod an permittit. quia ecce
ydropicium erat ante illum. **I**dropicium iste signifi-
cat peritiam. **B**eda et in omnes expositores
propter tres proprietates. scilicet quod inflat. quod sicut
bundum. quod fetidum. **Q**ue tria significant tria
materia peccati in homine. scilicet supbia que se inflat.
auaricia que se sicut et non satiat. et luxuria que se
fedit et abhominat. de quibus tribus hanc videndum
De primo per quod supbia per ydropicium. propter
inflaturam. **S**ic enim dicitur medicus ydropicis
causatur supfluitate humiditatis. qui cum di-
geri non potest per calorem naturale inflat membra
veteriora. vnde ponitur medicus duas digestio-
nes. **P**rima est in stomacho vbi separatur ab
impuro. **A**lia in epate. vbi illud quod est purum di-
gigitur ad alia membra. **S**ic est in homine quoniam cibo
aie quod est sicut dei non bene digerit in stomacho
intellectus nostri. nec in epate voluntas nostre. tunc
remanet crudum. quia illud quod fuit digerendum ad
utilitatem aie non digerit. sed ibi infrigidatur per
supbia et vanam gloriam. et sic putrescit et inflatur
membra hominis. quia talis aia ea quod debuit quere ad
dei gloriam querit ad suam vanitatem. **S**ic per de
illis qui multa de deo sciunt. sed ex his non dicit tamen
sua laudes querunt. **E**t talis scia dicit spiritualis
ydropicis. quia finem apostolus. i. **C**or. vii. talis scia
inflatur. **P**essima est ista aqua que sic hominem in-
flatur quod eum non permittit seipsum inspicere. **I**dro

pici quos sic inflat in facie et oculis quod non videt
pedes suos aut venter. **S**ic supbia quos ita
innumescit quod non considerat fragilitatem et vi-
litate sue perditiois. **S**ed certe talis sapia sup-
borum inter eis in materia pernitentia. eo quod. **C**or.
ii. dicit. **S**apia habet mundi stulticia est apud deum.
Et istud bene figuratum est in Nabuchodonosor
rege. de quo **D**aniel. iii. dicit. quod propter eius inflatam
mentem Christus fuit in stultissima bestia. quia in an-
terioribus apparuit ut bos. in posterioribus ut
leo. propter quod septem mensibus cum bestiis in nemo-
ribus habitauit. **C**onparat igitur supbia aqua ydro-
pice. propter tres causas. **F**acit enim aqua appa-
rentiam quantitate maioris quam est in rei veritate.
Secundo appetit excellentiam sublimitatis. **T**er-
cio facit insolentiam mutabilitatis. **D**e primo
quod supbia facit apparentiam maioris quantitate
illud enim quod apparet per aquam videtur gradum
quod est in sua quantitate. **U**nde dicit **P**tolomeus et
Seneca de naturalibus questionibus li. i. quod sidera per
nube aquas apparent maiora. sic per de sole in
occidente et oriente. quod apparet maior propter huius-
modi res circa eum. **S**icut denari apparet maior
in aqua quam extra aquam. **E**t in prospectiva probatur
magis quod denari in vase positus quod non videtur in
certa distantia supfluitate aque videbitur. **S**ic
est certe de supbis quod in rei veritate nullius
sunt valoris in se. tamen per supbia sua eleuati ap-
parent maiores quam sunt. **Q**ui enim reputatione
bonorum hominum nulli sunt querunt astutias mu-
di. discunt leges civiles. studet negotia ter-
rena periclitare. et postea adherent principibus et
magnatibus per quos preferunt alijs scitis viris et
doctoribus. et apparent eis doctiores et sapien-
tiores. sed tamen in rei veritate nulli sunt. **Q**uia dicit
**Gre. v. li. moral. Paruum est quod terrena dili-
git. magnum quod celestia percipit. De secundo quod
aqua appetit excellentiam sublimitatis per aquam
enim naturaliter querit terre supereminere et denari
et aliter non querit aqua naturaliter. quia ille appe-
titus aque superponitur immediate terre ut ei
dicitur. **I**sto modo interior tota supborum ad nul-
lum alium finem tendit nisi ad volandum in honoribus
et ad acquirendum dominium terrenorum. **I**n sig-
num cuius aqua producit aues et reptilia aie viuunt
et volat super terram. **R**eptilia sunt agricul-
tores. mercatores. artifices. et alij homines. quo-
rum tota conuersatio est in terra. **V**olatilia sunt
nobiles. placitatores. usurarii. clerici et pla-
ti supbi. qui acquirunt quod sublimis et dignita-
tes. ita quod hodie per de eis dicit illud **Ben. vii.**
Dupliciter sunt aqua. et eleuauerunt archa**

in subline a terra. i. terra ipoz in excelsa p
vanitate. **S**z qd d talibz d: **Ben. j. Logre**
genf aque in locu vnu z appareat arida Lo
cus vn^o est oim supboz infern^o. ad que co/
gregabunt oes supbi. iuxta illd ps. **Ascendit**
vsqz ad celos. z descendit vsqz ad abyssos.
Mala volatilia q ita pfunde cadunt. vt no
adiciat vt resurgat. De tertio quo aq facit
insolentia mutabilitat. **I**stud pz ex eo. qz
aq magz regulat p luna. q ei domiat. **U**nd
qz luna e instabil in cursu suo. eo q sp est i
pnuma mutatoe z nuqz e in eade qntitate
hodie in q fuit heri. **S**ic supbi sp mutant
de vna vanitate i alia. **S**ic pz d ill q singul
anis aliu z aliu modu in vestibz. i mania.
in calcetis. i cingul. in peris. in ocreis. i cali
gis. in sellis. z in oi apparatu adueniunt. vt
gloriosiores appareat. **S**z tñ tales audiāt
qd de eis d: **Job. xx.** **I**uxta mltitudinē ad
inventionū sic z sustinebūt. **S**up q **Bre. ry**
li. moral. dicit Qui multa inveniunt ad cul
pā. nouis inuentionibz cruciant i pena. **U**n
quis dānatoz oim dolor sit infinit^o. gulo/
ra tñ tormēta recipiūt q mltas nouitates
ex suis dñderijs inueniunt. **D**ec ille. **E**cce
quo decurrit ista aq. **Q**uō ydro/
picus significat auaricia ppter ex^osim con
tinuā. **S**emp em auar^o eger. qz sibi deest tā
qd habet qz qd nō hz. vt d: **Hiero. ad pau**
linū. **U**n ppat inferno q nuqz repleri pōt.
Prouer. xxvij. **I**nfērno z p dñto nuqz reple
bunt. **S**ilr z oculi hoim insatiabiles **E**ccl. x
iij. **I**nsatiabil est ocul^o cupidi in pre iniq/
tatis. i. in diuitijs. q sunt māmona iniquitatis
Lu. xvj. nō satiabit donec psumat arefaci/
ens animā suā. **R**efert **Quidē** q **I**upiter
habuit filiū q dicebat **Tantalus.** qui p eo
q turbauit pz p inobedientia. fuit ab eo
maledict^o tali maledictioe q stādo in aqua
sp sruuit. z cū aq ascēdit esset ad os suū et ipse
veller ore apprehēdere statū aq descendit. et
sic fuit i pnuma z ppetua siti. **I**ta facit dñs
oibz auaris q turbat eū p inobedientia suo/
rū pceptoz. qbz ille se pcepit p ceteris oibz
diligendū. **E**t iō qz ipi spreuerit deū. qui e
plena z pfecta satiano. eo q replet in bonis
desideriū nrm. psumunt pnuma siti rez tpa
liū. **U**n d: **Bre. in omelia.** **A**uar^o ex potu si
rim multiplicat. qz cū ea q appetit adeptus
fuerit. ad appetēda alia plus anhelat. **S**ed
qz stult^o est. qz circa plurima occupat. q tñ
si deū vnu qreret oia hzēt. **U**n **Aug^o. li. ij.**

de sbris dñi ser. v. alloqndo auar^o d: **D**isce
z doce. viue et posse. deus q tibi dat nichil
mel^o qm se tibi dat auare. **Q**uid aliud gre
bas aut si aliud petas. quid tibi sufficit. cui
de^o nō sufficit. **E**t li. iij. **ciuidē ser. xvij.** **A**ua
re vis oia possidere. audi xpm dicēte. **N**ia
tradita sunt mihi a pte meo. **E**t p^o pauca.
Auare. ecce habes oia. **S**ed vt oia que
amas habeas z nō impediar^o a xpo. oia
p temne. z ipm tene in q possis oia posside
re. **D**ec ille. **T**alis fuit **Aug^o.** qui de se ait
sup ps. xxvij. **Q**uicqd mihi pter deū e dul
ce nō est. quicquid mihi vult dare de^o me^o
aufferat totū z se mihi det. **D**ec ille. **S**unt
aut qtuor spēs auaricie fin qtuor species
ydropis. **P**rima d: leucolegmatica. que
cūa tonus corpis e mollis inflatio cedent
digitoz impssioni. **E**t d: sic ab albo colore
z humore. leucon em grece albu significat
lacie. z flegmō grece humor d: latic. **S**ca
d: ypposartha. **E**t d: ab yppos qd e sub. et
sarthos caro qz sub carne. **E**t em p suprio
carniū cū respiratioe mali odoris. **T**ertia
vocat asthites. ab astos qd e vier. eo q vt
ter pculsus sonat ad modū vtri semipleni
Quarta d: **T**impanites. qz veter percus
sus sonat ad modū timpani. qd facit ven/
tositas inclusa. **D**az due pme sunt ex fri
giditate. et sunt curabiles. due sō ex calidi
tate. z sunt incurabiles. **E**o mō qtuor sunt
spēs auaricie. duo sunt circa retinēda sua.
qd est ex timore male infrigidante. qñ bō si
mer ne ei deficiāt necessariavite vsqz i senū
Et sic retinet. nec pauperibz largiūt. tamē
si a potērioribz cōpūmant per violentiam
largiunt. **S**ilr qñ bō timet ne ei minuat
substantia nil dat. p deo sed eam seruat. po
stea tñ luxuriose viuēs oia inepte psumit.
Et iste sunt due ex frigiditate hūoz. male
humiliat^o hominē. q nō permittit eas dila
tari ad bonū. **A**lie due spēs sunt circa ra
pienda aliena. qui rapiētes aliena in vani
tatis psumūt ad modū vtri qui prius im
pletur z postea euacuat **A**bacuc. ij. **U**c qui
pgregat auaricia domui sue. **A**lij qui rapi
unt aliena per fraudem. ysurā. et dolū. nec
tñ ad vtilitatē suā expendūt. iuxta illd poc
ticū. **Q**uerit z inuentis miser abstinet z tri
mer vti. **E**t tales timpano comparant. qd
est pellis sicca z extensa. ad nihil valēs nisi
ad sbera. qz tales deficcati sunt ab omi bu
more gre et pietatis et distendunt ad curā

Donica decimasextima post trinitatis

superflua. **I**uxta illud **Eccles. i.** Hanc occupationem pessimam dedit de filiis hominum ut distendant in ea. scilicet ad lucra temporalia ad modum vesice que distenta et inflata cito crepat.

Tertio iste ydropicus significat peccatorem luxuriosum propter eius fetorem. **I**dropici enim sunt pessimi ambelici. et ideo statim suo alio inficiunt. Sic luxuriosi semper fetent coram deo propter fetorem conscientie et in famam sue fame. **D**e quo **Joel. i.** Computruerunt in stercore suo. **H**ec est aqua de qua dominus dicit ad Samaritanas **Joh. iij.** Qui biberit et aqua sitiet iterum. **Q**uod dicit **Hiero.** **I**stud peccatum non potest odire stomachus saturatus. unde est in continua siti et in continuo fetore. quem ipse non sentit. **E**t hoc est generale de omnibus voluptatibus huius mundi. Nam ut dicit **Aug.** li. iij. omnia dicitur. **Q**uia dicitur. **Et li. lxxviii.** quod est in puteo tenebroso quam hauriunt homines ydria cupiditatis. Nam qui non permiserit cupiditatem non perveniet ad voluptatem. ad quam cum pervenierit nihil non iterum sitiet. **Q**uod dicitur. **Et ver. est quod fingit Quidius. xv.** Verba moriboscos de fonte saluatis. que talis erat sitis quod seculi abstulit viro que se in aqua sua balneavit. ad significandum quod voluptas seculi auferat omnes vires illis que se dant et exponit ad ea. **S**icut patet de sompno que in voluptate carnali animi strenuitate fuit spiritus. **Judic. xvi.** **E**t de Danibale in iudicio sumo duce cartbaginesis. **D**e quo dicit **Valer.** li. v. c. quod eum quedam mulier perditiose tradidit inimicis.

Dixi tertio quod in his premissis subiungit diuine bonitatis liberalitas. in eo quod addit. ac dimittit. **M**agna liberalitas est nihil poscere pro cura sanitatis profectum sed libere dimittere. **Q**uod tunc facit de quo post remissionem peccati hominem iterum restituit proprio arbitrio ut possit dicere cum **ps.** Anima mea in manibus meis. **N**emine enim cogit bene facere. sed cum relictus in suo consilio sui liberi arbitrii. **I**uxta illud **Eccles. iij.** **D**eus ab initio constituit hominem et reliquit eum in manu consilii sui. **A**dicit mandata et precepta sua. **S**i volueris mandata conservare servabunt te. et in procerum fidei placitum servare. **A**pposuit tibi aquas et ignem. ad quod volueris porrigere manum tuam. **A**nne hominem vitam et mortem. bonum et malum. **Q**uod placuerit ei dabit illi. **D**ec liber/

tas arbitrii significat i conuiuio regis. **A**ssueti. cuius conuiuias nemo cogebat ad bibendum. sed unusquisque bibebat quantum volebat. **P**ropter quod **Isa. i. dicit.** Si volueritis et audieritis me bona terre comedetis. **Q**uasi dicit. **Nullus cogit. Et Josue. vi. dicit.** Si malum vobis videtur ut seruiatis domino optio vobis datur. **H**inc **ps. ait.** Voluntarie sacrificabo tibi. **E**t quod patet quod nullum bonum est homini meritorium ad vitam eternam nisi voluntarium. **P**resens meritum enim penes voluntatem persistit. ut dicitur. **rv. q. j.** **N**on est. **E**t **rv. q. vi.** ca. penultio **vsus sine.** **S**ed dices. **T**u **xp**us dicit quod nemo potest venire ad me nisi per me traxerit eum. **I**tem sponsa perit trahi dicens. **Trabe me post te. Q**uod vtiq; non esset si propria voluntate currere posset quam vellet. **I**tem **apostolus Rom. vii.** dicit de se quod inuitum malum facit. **N**on quod bonum volo habere. sed quod odi malum. **I**tem **Rom. ix.** **N**on est volentis neque currentis. sed dei miserantis. **I**tem **Pro. uer. xij.** **C**or regis in manu domini quicquid voluerit vertet illud. **S**icut ad **Philipp. ii. dicit.** **D**eus operatur in nobis velle et perficere. **S**icut **Dier. r. dicit.** **N**on est in hominibus illius. nec viri est ut dirigat gressus suos. **A**d ista omnia breuiter est dicendum quod omnia ista facta sunt sub tracto principali diuino auxilio. **N**am secundum **Tho. i. p. me. q. lxxv. arti. r.** **D**eus est principaliter mouens nostre voluntatis. non tamen per se auferit nobis quoniam actus nostre sunt voluntarie. **U**bi finem ipsum quodam agunt absque iudicio. sicut lapis mouetur deo. **S**icut omnia alia cognitione contentia quodam agunt iudicio sed non libero. sicut bruta. **I**udicat etiam ouis videns lupum esse fugiendum naturali iudicio. sed non libero. quod non ex collatione rationis sed ex naturali instinctu habet iudicium. **E**t sicut est de quibus bruta. **S**ed homo agit libero arbitrio. quia per vim cognitionis iudicat aliquid de se esse fugiendum aut profectum. **S**ed quod iudicium istud non est ex naturali instinctu in particulari operabili sed ex collatione quodam rationis. ideo agit libero iudicio potens in diuersa ferri. **U**bi ex eo ipso quod homo est rationalis etiam est liberi arbitrii. **D**e illo. **Quod dicitur. deus nos trahit vel impellit. non est intelligendum pro coactionem violentam. sed pro affectionem benignam et piam. U**bi **Pinet. sup illud Trabe me post te. dicit.** **Trahit nos deus pro permissionibus dulcedinis superne patrie. trahit diuersis donis. impellit flagellis. minus ignis iebene. Sic**

Moyses traxit populum punitendo rerum diuinitas. Pharaon impulit eberibus. Diu ergo trahere nolente quoniam eum inspirat sua gratia pueniendo. ut bonum velit. et postea volente subsequi adiunando ut bonum possit. Est ergo secundum ipsum gratia cum puenimur ut velimus. donum est cum uiuamur ut possimus. arbitrium est ut eum sequi possimus. libertas est si sponte sequimur. captiuitas si sequi abnuimus. id est denegamus. fragilitas si sequentes relabimur. meritum si sequendo non deficiamus. et hoc non nobis sed gratie dei ascribimus per quam puenimus ad primum eternum. Quod nobis prestare dignetur pater et filius et spiritus sanctus. Amen.

¶ Dominica decima septima post trinitatem. II

Sermo. CXVII.

Qui se exal

tat humiliabit. et qui se humiliat exaltabit. Luce. xiiii. Quoniam ut ait Augustinus. li. de sancta trinitate. c. xxxii. Nihil sic deus custodire christiano quam ut a christo ueraciter dicat christianus. Ad hoc enim totis deus uiribus anhelare ne. ut ait idem in libro de uita christiana. frustra nomen christiani gerat si non ueraciter christus imitetur. Eo quod dicit Iohannes in Lano. Qui dicit se in christo manere. id est in fide christi. deus sic ille ambulauit et ipse ambulare. Et quia ut ait Augustinus in libro predicto de sancta trinitate. Nemo est qui euangelium legit qui non itucat christum esse doctorem humilitatis. cuius sectatores humilos esse puenit. qui se christianos appellat. Quoniam si alia opera mandatorum diuitorum christiani precipiant in scripturis. ut ipse saluator eadem precipiendo dicit. Si uis ad uitam ingredi serua mandata. Mathe. xix. Alias multa precepta superaddedo dicit. Qui precepta capiat Mathe. Nihil tamen ita in se exemplariter imitandum omnidie sicut humilitate. Quoniam enim de preceptis ageret. non eductum. Diligite dominum deum uerum sic ego dilexi eum. nec dicitur est. Diligat primu uerum sic ego dilexi eum. per quod aiaz mea posui. Sicut cum de opibus preceptorum ageret. non est dictum. Estote paupes aut continentes sicut ego fui. sed cum ad humilitatis preceptum ueniret. mor in se forma salutis perfecte ostendens dicit. Discite a me. quoniam mitis sum et humilis corde. Mathe. Sic tamen ad pietatis benignitate hortaret. de precepti celesti exemplum ponens dicit. Estote misericordes sicut et pater uester misericors est. Sicut ergo pater in exemplum misericordie posuit. ita se ipsum in exemplum humilitatis ponere uoluit.

Qua siquidem humilitate ita se diligere oportet probauit ut non nisi per eam gentem humanum redimere uoluisset. Iuxta illud philippum. Humiliat semetipsum facit obediens usque ad mortem. Nec mirum quod humilitate redemit quod supbia pierat. Nam ut dicit Augustinus. super Iohannem sermone. lv. Filius hominis uenit querere et saluum facere quod pierat. Pierat autem supbia deceptoris. quesitum est et saluatus est humilitate redemptoris. Et sermone. lvi. ibidem dicit. Epi humilitate mundamur. qui nisi humiliasset semetipsum facit obediens usque ad mortem crucis. non utique sanguis in remissione peccatorum. hoc est in nostra mundatione fuisset effusus. Cum igitur dominus nisi in christo humilitate humilis seruauit usque ad mortem. Terre erubescere deus homo esse superbo. Cum dicit Augustinus. super psalmum. lvi. Deus humilis facit est. Nec enim ad aliud ita humilis descendit nisi ut superbum humiliaret. Sicut dicit Augustinus. super psalmum. lxxviii. sermone primo. Tu inquit humiliasti sic ueneratum superbum. Dum humiliasti te et humiliatus est superbo. Sed quid de christo humilitate dicit apostolus. Terre magnam exaltationem et gloriam. Cum ait. Propter quod et deus exaltauit illum. et dedit illi nomen quod est super omne nomen. Ecce quoniam christus per humilitatis uiam descendit de celo ad terram. et tamen non per aliam sed per eandem uiam de terra ascendit ad celum. Ad hoc descendit humiliat ad terram ut secundum Augustinum. li. ii. humilitatis uiam doceret ut sic homines discerent expurgare uetuis fermentum quod eis de ueteri boie remansisset. Decille. Ad hoc autem per humilitate ascendit in gloriam ut doceret non esse aliam uiam pueniendi hominibus ad deum nisi per humilitate. ut dicit Augustinus. li. iii. de uerbis domini. Ambula per humilitate et puenies ad eternitatem. Merito igitur sua det nobis christus in uerbis. positis humilitate rationem uiam salutis. ostendens quod qui se humiliat exaltabit. ut dicunt uerba nostri ibematis. In quibus uerbis tria describunt. Primo enim tangit superbie presumptuosa elatio. Cum dicitur. Quis qui se exalrat. Secundo humilitatis affectuosa subiectio. Cum dicitur. Et qui se humiliat. Tertio annectit ueritatem dispar et dissimilis iustissima retributio. Cum dicitur. Qui se exalrat humiliabitur. et qui se humiliat exaltabitur.

¶ A